

30 Ιουνίου 2016

Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων στη Θεσσαλονίκη

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Γράφει για όλα τα παιδιά η κ. Σταυρούλα Κουμενίδου

Σήμερα, 30 Ιουνίου, πανηγυρίζει ο ναός των Αγίων 12 Αποστόλων στη Θεσσαλονίκη.

Εδώ και λίγους μήνες έχει ολοκληρωθεί η ανάπλαση-αναβάθμιση της περιοχής γύρω από τον ιστορικό αυτόν ναό πίσω από τα Δυτικά τείχη της πόλης.

Είναι ο πολυαγαπημένος μου. Ο ναός που κυριαρχεί στις αναμνήσεις των παιδικών και εφηβικών χρόνων. Στον αυλόγυρό του παίζαμε μικρά παιδιά. Ήταν ο μόνος ανοιχτός χώρος στη γεμάτη κίνηση γειτονιά μας. Μεγάλες κωνσταντινουπολίτικες ακακίες, δάφνες, λουλούδια εποχιακά, πάντοτε περιποιημένα από τον κ. Λευθήρη τον κηπουρό.... Ο κ. Πασχάλης ο νεωκόρος - ολίγον αγροίκος- με την Κρουστάλλω -πόσο παράξενο μου ηχούσε το όνομα!- την κόρη του... Γύρω-γύρω τουρκόσπιτα μισοερειπωμένα, ακατάσταστα...

Θα επιχειρήσω μια μικρή ξενάγηση:

Ερχόμενη προς το κέντρο της πόλης από την οδό Λαγκαδά, στρίβω αριστερά στο , αν και δεν είναι ποτέ ιδιαίτερα

Μπροστά μου σαν δαντέλα,

κλιμακωτά κατεβαίνουν τα Δυτικά τείχη. Εδώ ήταν η Ληταία Πύλη, η άγουσα προς την Λητήν και τον κάμπο της Μυγδονίας. Στο κάτω μέρος μεγάλες ορθογώνιες μαρμαρόπλακες και πιο ψηλά το χαρακτηριστικό βυζαντινό τουβλάκι φτιάχνει... Πάνω τους φύονται και τα δένδρα!

Προχωρώ λίγο στην Αγίου

Δημητρίου και αντικρίζω τον Ναό από τη βορινή του πλευρά. Ο καθαρισμός και η ανάπλαση της περιοχής τον έχουν αναδείξει υπέροχα! Δεξιά όπως κατεβαίνω, στα βόρεια του ναού ένα σκεπασμένο βυζαντινό τοιχίο. Πρόκειται για κινστέρνα - δεξαμενή- των βυζαντινών χρόνων. Εδώ ήταν και το Αγίασμα του Ναού. Τώρα δεν επιτρέπεται η πρόσβαση γιατί το έχει αναλάβει η Αρχαιολογική Υπηρεσία. Φαίνεται πως η κινστέρνα υδροδοτούσε την περιοχή με δροσερό καθαρό νερό, γιατί όταν ο

...ε Σοούκ Σου Τζαμί, δηλαδή τζαμί... στεφανώνουν τον πεντάτρουλο... ατολική πλευρά με την κόγχη του... ρμονής!

βρίσκεται στα βόρεια. Στον τρούλο μια πολύ γλυκιά Πλατυτέρα. Η αγκαλιά της ανοιχτή για τον Υιό της αλλά και για όλον τον κόσμο! Στον κυρίως ναό το εξαιρετικό ψηφιδωτό, στο βόρειο τόξο, “Η εις Άδου Κάθοδος”. Ο Χριστός πιάνει από το χέρι και ανιστά τον προπάτορά μας Αδάμ και όλους τους προ Αυτού δικαίους. Στ’ αριστερά Του ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος.

Το ωραιότερο ψηφιδωτό, ιδιαίτερα φωτισμένο σαν να λούζεται στο Θαβώρειο φως, η Μεταμόρφωση του Κυρίου, βρίσκεται στο δυτικό τόξο. Εξαιρετικής τέχνης! Σώζεται και ο γύρω διάκοσμος ψηφιδωτός κι αυτός. Στο μαρμάρινο τέμπλο οι εικόνες είναι πολύ μεταγενέστερες.

Κατά πάσα πιθανότητα ο ναός ήταν το Καθολικό μιας Μονής της οποίας το πρόπυλο κατά το ήμισυ διασώζεται λίγα μέτρα νοτιότερα. Ο ναός κτίστηκε μεταξύ 1310 και 1314 επί Πατριαρχίας Νήφωνος Α΄. Όπως είπαμε ήταν το Καθολικό, δηλαδή ο κεντρικός ναός, ιεράς Μονής αφιερωμένης κατά πάσα πιθανότητα στην Παναγία την Γοργοϋπήκοο. Η ονομασία Άγιοι Απόστολοι είναι πολύ νεότερη, του 19ου αιώνα.

Η μετατροπή του σε τζαμί είχε ως συνέπεια να σοβατισθούν οι τοίχοι, κι έτσι καταστράφηκαν ως ένα βαθμό οι εξαιρετικές τοιχογραφίες και αφαιρέθηκαν όλες οι χρυσές ψηφίδες. Το 1926 άρχισε ο καθαρισμός τους. Το 1978 μετά τον σεισμό έγιναν εργασίες στερέωσης όλου του οικοδομήματος και μετά το 2002 καθαρίστηκαν με νέα συστήματα και αναδείχθηκαν ακόμη καλύτερα τα θαυμάσια ψηφιδωτά, τα οποία είναι ισόβαθμα σε καλλιτεχνική αξία με αυτά της Μονής της Χώρας και της Παμμακαρίστου στην Κωνσταντινούπολη.

Από το 1988 ο Ναός έχει ενταχθεί στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.